

สรุปผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำผิวดิน ครั้งที่ 4 ปี 2556

สรุปคุณภาพน้ำแหล่งน้ำ ปัญหาคุณภาพน้ำ และแหล่งกำเนิดมลพิษที่คาดว่าสาเหตุของปัญหา แม่น้ำตาปี

ตามประกาศกรมควบคุมมลพิษ เรื่องกำหนดประเภทของแหล่งน้ำในแม่น้ำตาปี และแม่น้ำพุมดวง ลงวันที่ 23 กันยายน 2542 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 117 ตอนพิเศษ 10 ง วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2543 กำหนดให้แม่น้ำตาปี ตั้งแต่ปากแม่น้ำตาปี บริเวณบ้านปากน้ำ ต.ตลาด อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำตาปีบริเวณบ้านวังม่วง ต.นาเกาะ อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช กิโลเมตรที่ 184 (TP01 – TP03 , TP08 - TP09) และแม่น้ำพุมดวงตั้งแต่จุดบรรจบระหว่างแม่น้ำพุมดวงกับแม่น้ำตาปีบริเวณบ้านท่าข้าม ตำบลท่าข้าม อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กิโลเมตรที่ 0 จนถึงแม่น้ำพุมดวง ท่าเยื่อ รัชชประภา บริเวณบ้านเขี้ยวหลาน ตำบลพระแสง อำเภอบ้านตาขุน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กิโลเมตรที่ 121 (TP04 – TP07) เป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 และกำหนดให้แม่น้ำตาปีตั้งแต่บริเวณบ้านวังม่วง ต.นาเกาะ อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช กิโลเมตรที่ 184 จนถึงแม่น้ำตาปี บริเวณบ้านขุนพิปูน ต.ยางค่อม อ.พิปูน จ.นครศรีธรรมราช กิโลเมตรที่ 221 (TP10 – TP11) เป็นแหล่งน้ำประเภท 2

ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เรื่องกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดิน ได้ กำหนดแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 เป็นแหล่งน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภคบริโภคโดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน เพื่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำ การประมง การว่ายน้ำและกีฬาทางน้ำ สำหรับแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 เป็นแหล่งน้ำที่สามารถใช้ประโยชน์ในการอุปโภค บริโภคโดยผ่านการฆ่าเชื้อโรคตามปกติ และการปรับปรุงคุณภาพน้ำทั่วไปก่อน และเพื่อการเกษตร

สรุปคุณภาพน้ำแม่น้ำตาปีโดยรวม จากการตรวจวัด ครั้งที่ 4 พบว่าคุณภาพน้ำแม่น้ำตาปีตอนบน (TP10 – TP11) อยู่ในเกณฑ์คุณภาพน้ำประเภทที่ 3 หรือ พอใช้ ไม่เป็นไปตามประกาศของกรมควบคุมมลพิษ ฯ ส่วนแม่น้ำตาปีตอนล่าง (TP01 – TP09) พบว่าอยู่ในเกณฑ์คุณภาพน้ำประเภทที่ 3 หรือ พอใช้ เป็นไปตามประกาศของกรมควบคุมมลพิษฯ (ตามตารางที่ 1-2)

ดัชนีคุณภาพน้ำ ที่เป็นปัญหาสำคัญ (มีบางสถานีเท่านั้น) ได้แก่

1. แม่น้ำตาปีตอนบน

การปนเปื้อนของแอมโมเนีย (Ammonia Nitrogen NH₃- N) โดยมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 2 กำหนดให้ค่า NH₃ ไม่เกิน 0.5 mg/L จากการตรวจวัดพบว่า บริเวณสะพานกรมโยธาฯ 2534 ตลาดฉวาง อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช (TP10) เดือนกันยายน 2556 มีค่าสูงเกินมาตรฐาน คือ 1.1 mg/L

แสดงถึงความไม่สะอาดของแหล่งน้ำ สาเหตุอาจเกิดจาก 1) มีการทิ้งขยะหรือของเสียลงในแม่น้ำ 2) เกิดกระบวนการย่อยสลายของเสียจากสัตว์ (การขับถ่ายและอาหารที่เหลือจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) หรือ เกิดกระบวนการย่อยสลายซากพืชซากสัตว์ที่ตายแล้ว 3) มีปุ๋ยเคมีจากพื้นที่เกษตรกรรมถูกชะล้างลงสู่น้ำตามปี 4) มีน้ำไหลชะจากการเลี้ยงสัตว์บางชนิด หรือคอกสัตว์ ไหลลงในแม่น้ำ แสดงความไม่ปลอดภัยในการอุปโภคและบริโภคหากไม่ผ่านการฆ่าเชื้อก่อนนำไปใช้

2. แม่น้ำตาปีตอนล่าง

2.1 การปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์มทั้งหมด(Total Coliform Bacteria ,TCB) โดยมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดให้ค่า TCB ไม่เกิน 20,000 MPN/100 ml จากการตรวจวัดพบว่าบริเวณ ท่าเรือบ้านดอน อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี (TP02) และ สะพานพุดตวง บ้านตาขุน อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี (TP06) มีค่าสูงเกินมาตรฐาน คือ 35,000 MPN/100 ml ทั้ง 2 สถานี ซึ่งแสดงถึงความไม่สะอาดของแหล่งน้ำ และความไม่ปลอดภัยในการอุปโภคและบริโภคหากไม่ผ่านการฆ่าเชื้อก่อนนำไปใช้

2.2 การปนเปื้อนของแบคทีเรียกลุ่มฟิคอลโคลิฟอร์ม (Fecal Coliform Bacteria ,FCB) โดยมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดให้ค่า FCB ไม่เกิน 4,000 MPN/100 ml จากการตรวจวัดพบว่า บริเวณ ท่าเรือบ้านดอน อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี (TP02) และ สะพานพุดตวง บ้านตาขุน อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี (TP06) มีค่าสูงเกินมาตรฐาน คือ 24,000 และ 7,900 MPN/100 ml ตามลำดับ ซึ่งแสดงถึงการปนเปื้อนจากอุจจาระของสัตว์เลือดอุ่นสูง ได้แก่ มนุษย์ โค ฯลฯ รวมถึงความไม่สะอาด และความไม่ปลอดภัยในการอุปโภคและบริโภคหากไม่ผ่านการฆ่าเชื้อก่อนนำไปใช้

2.3 การปนเปื้อนของแอมโมเนีย (Ammonia Nitrogen NH₃-N) โดยมาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 3 กำหนดให้ค่า NH₃ ไม่เกิน 0.5 mg/L จากการตรวจวัดพบว่า บริเวณท่าเรือท่าทอง บ้านปากน้ำ ต.ปากน้ำ อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี (TP01) มีค่าสูงเกินมาตรฐาน มากที่สุด คือ 5.5 mg/L รองลงมา คือ บริเวณ ท่าเรือบ้านดอน อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี (TP02) สะพานจุลจอมเกล้า อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี (TP03) สะพานพุดตวง หน้าโรงงานสุรา อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี (TP04) และ คลองพระแสง เทศบาลเขาพัง อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี (TP07) มีค่าสูงเกินมาตรฐาน เท่ากับ 1.1 mg/L ทั้ง 4 สถานี แสดงถึงความไม่สะอาดของแหล่งน้ำ สาเหตุอาจเกิดจาก 1) มีการทิ้งขยะหรือของเสียลงในแม่น้ำ 2) เกิดกระบวนการย่อยสลายของเสียจากสัตว์ (การขับถ่ายและอาหารที่เหลือจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ) หรือ เกิดกระบวนการย่อยสลายซากพืชซากสัตว์ที่ตายแล้ว 3) มีปุ๋ยเคมีจากพื้นที่เกษตรกรรมถูกชะล้างลงสู่น้ำตามปี 4) มีน้ำไหลชะจากการเลี้ยงสัตว์บางชนิด หรือคอกสัตว์ ไหลลงในแม่น้ำ แสดงความไม่ปลอดภัยในการอุปโภคและบริโภคหากไม่ผ่านการฆ่าเชื้อก่อนนำไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ขอความร่วมมือประชาชนริมน้ำในการไม่ทิ้งขยะหรือสิ่งของต่างๆ ลงในแม่น้ำ โดยการรณรงค์อย่างต่อเนื่อง

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลคุณภาพน้ำผิวดินและขอความร่วมมือจากประชาชนและสถานประกอบการในการวางแผนและแก้ไขต่อไป